

מחודדים

ת"ר ושגנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל')

מערבית: 073-249-0403
m@sda.co.il

לע"נ
הנה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליץ
424-5

זוטי פירש ספיקת רבי אמי כשנעקרה האבן ועמד במקומה - והגם שדוד קידש את העזרה עד התהום, ומשום כך אם ניטלה כל רצפת העזרה עבודתו כשירה, כשנעקרה אבן אחת הסתפקו אם דרך שירות בכך כשעומד בגומא או לא. ולא נפשט.

קיבל בשמאל:

לחכמים: פסול, שנאמר 'ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן' ומקרא נדרש לפניו ולאחריו, ולכן 'אצבע' נדרש על 'ולקח' ועל 'ונתן', שיהא קבלה בימין ונתינה בימין.

לרבי שמעון: מכשיר. ומקרא נדרש רק לאחריו, ולא נאמר אצבע רק על ונתן שיהא נתינה בימין, ולא על קבלה, שהיא כשירה גם בשמאל.

לרבי אלעזר ב"ר שמעון: מקום שנאמר אצבע בקבלה, כגון בפסוק 'ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו' - קיבל בשמאל פסול, נתן בשמאל - כשר. וכל מקום שנאמר אצבע בנתינה, כגון 'ולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך', נתן בשמאל - פסול, קיבל בשמאל - כשר. ודבריו אינם כאביו רבי שמעון ולא כחכמים, שסובר מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו ולא לאחריו.

דף כ"ד - ע"ב

כל מקום שנאמר יד או אצבע אינה רק בימין - שלומדים בגזירה שוה ממצורע שנאמר בו 'ידו הימנית', וכן 'אצבעו הימנית'.

כל מקום שנאמר 'אצבע' או 'כהונה' והוא דבר המעכב כפרה, לומדים ממצורע שאינה רק בימין - ולכן קמץ בשמאל - פסול, שנאמר בו כהונה. והולכת אברים לכבש כשירה בשמאל הגם שנאמר בה כהונה, שאינה מעכבת כפרה. וכן קבלה לשיטת חכמים שנאמר בו כהונה והוא מעכב כפרה.

לרבי שמעון אם נאמר יד או אצבע, הגם שלא נאמר כהונה אינה רק בימין. אבל אם נאמר כהונה לבד כשר גם בשמאל, שהרי 'כהונה' בא לומר שיהיה בכיהונו (בבגדי כהונה). ולכן קבלה וזריקה שלא נאמר בהם רק כהונה, כשרים בשמאל.

זבחים דף כ"ה. יום ה' י"ז תשרי - ג' דסוכות תשפ"ו

דף כ"ה - ע"א

בפרשת מצורע עשיר נאמר 'יד' - ובא ללמד גזירה שוה 'יד' לקמיצה שיהא בימין. והגם שנאמר כבר 'כהונה' בקמיצה, בא ללמד על קידוש קומץ בכלי שיהא בימין. **לרבי שמעון:** קמיצה עצמה בימין משום שהוקשה מנחה לחטאת ואשם לומר שאם בא לעובדה ביד - עובדה בימין כחטאת שזריקת דמה בימין במתן אצבע ולא בכלי, וצריכה ימין שנאמר בה אצבע וכהונה, ואם בא לעובדה בכלי - עובדה בשמאל כאשם שזריקת דמה בכלי והיא כשרה בשמאל, וממילא למדנו גם קמיצה שהיא בימין שהרי עבודת יד היא. וזריקה שווה 'יד' לא בא לקידוש קומץ, או משום שאין לשיטתו קידוש קומץ, ולסובר שיש קידוש קומץ כשר בשמאל. רק שבא ללמד על קמיצה של מנחת חוטא שיהא בימין, שלא נאמר הואיל ואמר רבי שמעון שאין מנחת חוטא צריכה שמן ולבונה שלא יהא קרבנו מהודר תהא כשירה בשמאל.

בפרשת מצורע עשיר נאמר 'רגל' - ובא ללמד בגזירה שוה 'רגל רגל' בחליצה שיהא בימין.

בפרשת מצורע עשיר נאמר 'אזן' - ובא ללמד בגזירה שוה 'אזן אזן' לרציעה שיהא באזן בימין.

משנה. נשפך הדם מהזוואר על הרצפה ולא נתקבל בכלי, ואספו, פסול. שנאמר 'ולקח הכהן המשיח מן הדם' - שאין לפרש כפשוטו שגם מקצת הדם, שהרי השוחט צריך לקבל כל דמו של זר, אלא גורעים ומוסיפים ודורשים 'דם מהפר' יקבלנו, שיתקבל מהפר.

ולקח הכהן המשיח מן הדם - מדם הנפש, ולא מדם העור, ולא מדם התמצית.

השוחט צריך שיקבל כל דם הפר - שנאמר 'ואת כל דם הפר ישפך', אם אינו ענין לשיריים שכבר אין לו את כל הדם, תניהו ענין לקבלה.

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

זבחים דף כ"ג. יום ג' ט"ו תשרי - ראשון דסוכות תשפ"ו

דף כ"ג - ע"א

מחלוקת זקני דרום וריש לקיש:

לזקני דרום כהן טמא משרץ שעבד עבודתו - פסולה, אבל טמא מת, מתוך שמרצה בציבור לכתחילה, מרצה גם ביחיד בדיעבד - ואין לומדים טמא משרץ מטמא מת בקל וחומר, שהרי הכהנים המכפרים דינם כמתכפרים, וכמו שציבור מתכפר רק בטומאת מת ולא בטומאת שרץ, שלשיתם שוחטים וזורקים קרבן פסח על טמא שרץ, ואם כן ציבור אינם מקריבים בטומאת שרץ, כיון שיחיד לא נדחה לפסח שני, כך גם כהן המכפר מרצה בציבור בטומאת מת ולא בטומאת שרץ.

ריש לקיש השיב על זקני דרום - שכח המתכפרים מרובה על כח מכפרים, שהרי הבעלים טמא שרץ שולח קרבן וכהן טמא שרץ אינו מרצה, טמא מת - שאם המתכפר טמא מת אינו שולח קרבן ונדחה לפסח שני, קל וחומר שלא ירצה כהן טמא מת. והשיבו שלזקני דרום טמא מת משלח פסח ראשון, ולא נדחה לשני רק למצווה. ולא הוקש אוכל למנוי, ולא נאמר 'איש לפי אכלו' רק למצווה. ועדיין השיב על זקני דרום, כי יש ללמוד בקל וחומר שבעלים טמא שרץ שולחים לכתחילה ואף על פי כן כהן טמא משרץ אינו מרצה, טמא מת שאינו שולח רק בדיעבד, קל וחומר שהכהן לא ירצה.

מה ששינוי שהציץ אינו מרצה על טומאת הגוף בקרבן פסח:

לזקני דרום: הפירוש לכהן טמא שרץ, אבל אם נטמא בעלים גם במת, מרצה בדיעבד. וכן מה ששינוי בסיפא שניטמא טומאת התהום הציץ מרצה, הפירוש לכהן שניטמא בטומאת התהום של שרץ. ומה שאמר רבי חייא שאין ציץ מרצה על טומאת התהום רק למת, בא למעט טומאת התהום של זיבה. **רמי בר חמא:** מפרש המשנה בטומאת בעלים, וסובר שאין פסח מרצה אם נטמא בעלים במת. ומשום כך נסתפק אם כהן המרצה בקרבנות האם הותרה לו טומאת התהום או לא.

דף כ"ג - ע"ב

'ונשא אהרן את עון הקדשים' - אין לפרש עון פיגול שהרי נאמר 'לא יחשב', וכן עון נותר שהרי נאמר 'לא ירצה', אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור. יש שהוכיחו מכאן לזקני דרום: שהרי בציבור הותרה בטומאת מת, ומשמע שהציץ מרצה על בעלים בטומאת מת. ורמי בר חמא מיישב שמרצה על טומאת שרץ, והגם שביבור לא הותרה רק במת, עדיין שם טומאה בעולם. ויש מסייעים מכאן לרמי בר חמא: שמשמע שמרצה על עון קדשים שקרבן נטמא ולא על עון מקדישים שהבעלים נטמאו - ומדובר בטומאת מת שהותרה בציבור, ולמדנו שאינו מרצה על בעלים שנטמא במת. וזקני דרום מיישבים שעולה על טומאת מקדישים של שרץ, ושם טומאה בעולם.

יושב מחלל עבודה - שנאמר 'לעמוד לשרת', לעמידה בחרתי ולא לישיבה. וכשהוא אומר 'העומדים', שינה עליו הכתוב לעכב.

ערל, אונן, ויושב, שעבדו אינם במיתה רק באזהרה - ואין לומדים יושב מזר שחייב מיתה, שמחוסר בגדים ושלא רחוצ' ידים ורגלים הם שני כתובים הבאים כאחד בחיוב מיתה ואינם מלמדים. ולסובר שמלמדים שתויי יין הוא כתוב שלישי, ושלושה לדברי הכל אינם מלמדים.

זבחים דף כ"ד. יום ד' ט"ז תשרי - שני דסוכות תשפ"ו

דף כ"ד - ע"א

עומד על גבי כלים או על בהמה או על רגלי חבירו: פסול, הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת מקדשים, מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת כך רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה.

רגלו אחת על כלי או על אבן, ורגלו אחת על הרצפה: כל שאילו ניטל הכלי ותינטל האבן יכול לעמוד על רגלו אחת ויעבוד - עבודתו כשירה, ואם לא - עבודתו פסולה.

נדלדל האבן ועמד עליה: אם אין דעתו לחברה - חוצצת. ואם דעתו לחבר - נסתפק רבי אמי אם היא כמחוברת ואינה חוצצת, או כיון שעכשיו היא תלושה חוצצת. **רבה**

השוחט צריך שיגביה סכין למעלה - שנאמר ולקח מדם הפר, ולא מדם הפר ודבר אחר (סכין). ומקנה דם הסכין בשפת המזרק, ומטעם זה נקרא המזרק 'כפורי זהב'.

דף כ"ה - ע"ב

השוחט צריך שיתן ורידים לתוך כלי - כלומר שיראו אויר הכלי, כדי שיתקבל הדם מהפר היטב.

היה מקבל, ונשבר שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאוויר - נסתפק רב אסי: אם אויר שאין סופו לנוח כמונח ונמצא שהיה הדם בכלי ונשפך - ואם אספו כשר, או שאינו כמונח - ונמצא שנשפך מהפר על הרצפה ופסול? ולצד שאין סופו לנוח אינו כמונח, נסתפק אם אוויר שסופו לנוח כמונח או לא? **רבי יוחנן:** פשט לו שהוא כמונח, מדין שאמרנו במי חטאת, שאם היתה חבית מונחת תחת הזינוק, מים שבתוכה ושכחוזה לה חשובים כמונח בתוכה ואינם מים חיים ופסולים, שאויר שסופו לנוח כמונח. ואם צריך פיה לזינוק, מים שבתוכה - פסולים, ושכחוזה לה - כשירים. **לרב כהנא:** נסתפק רב אסי בדין מי חטאת בחבית, ופשט לו מבריתא. **לרבה:** נסתפק לענין חבית, ופשט לו ממזרק שאויר שסופו לנוח כמונח, שאי אפשר לדם בלי זינוק לרוחב הכלי, ואם אויר שסופו לנוח אינו כמונח נמצא שבא מאוויר ולא מהפר.

נתן דבר המקבל טומאה, כגון ידיו או רגליו או עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית פסולים למי חטאת. **נתן דבר שאינו מקבל טומאה,** כגון עלי קנים ועלי אגוזים - כשירים. שנאמר 'אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור', הויתם תהא על ידי טהרה. ומכאן למד רבי יוחנן שאויר כלי חשוב כלי - כי אם לא חשוב ככלי הרי לא באו לכלי מדבר המקבל טומאה, רק מהאוויר, והם כשרים.

הצורם אוזן הפר וקיבל דמו - פסול שנאמר ולקח מדם הפר, פר שהיה כבר. והגם שנאמר בקדשי קדשים, הוא הדין בקדשים קלים. אבל בזריקה אינו צריך שיהא הפר שלם, שכל הזבחים שבתורה שנשתייר מהם כזית בשר או חלב זורק הדם.

'שה תמים זכר בן שנה' שיהא בן שנה בשעת שחיטה. **'יהיה'** ללמד שיהא בן שנה בקבלה בהולכה בזריקה ויהא כל הוויות לא יהא רק בן שנה. ואפשר שאם בשעת שחיטה בן שנה ובשעת הולכה בזריקה הוא בן שנים, שהרי שעות פוסלות בקדשים.

זבחים דף כ"ו. יום ו' י"ח תשרי - ד' דסוכות תשפ"ו

דף כ"ו - ע"א

בהמה קדשי קדשים שהיתה בפנים ורגליה בחוץ: חתך וקיבל, ולא חתך את העצם (שלא תהא בעלת מום קודם זריקה) - כשירה. קיבל וחתך - פסולה, שהשמונית שהיה בלועה ברגלה יוצאת דרך בית השחיטה ונפסל ביוצא. אבל הדם הבלוע באיברים לא נקרא דם ולא נפסל ביוצא. **בהמה קדשי קלים שהיתה בפנים ורגליה בחוץ:** לא נפסלה, כדין בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקה.

קדשי קדשים שחיתתם בצפון, וקיבול דמם בכלי שרת בצפון: עמד בדרום והושיט ידו לצפון, ושחט - שחיתתו כשרה. השוחט אינו צריך להיות בצפון. ואם קיבל - הקבלה פסולה, שהמקבל צריך להיות בצפון. הכניס ראשו ורובו בצפון - כאילו נכנס כולו. פרכסה ויצאה לדרום וחזרה - כשירה. (ואף שלא חזרה, כיון שלא יצאה מהמחיצות).

קדשים קלים שחיתתם בפנים, וקיבול דמם בכלי שרת בפנים: עמד בחוץ והכניס ידו לפנים ושחט - שחיתתו כשרה. קיבל - קבלתו פסולה, שהמקבל צריך להיות בפנים. הכניס ראשו ורובו - כאילו לא נכנס. וגם אם היה רק ציציתו (שיער ראשו) בחוץ פסולה, שנאמר 'בבואם אל אהל מועד', עד שיבוא כולו. פרכסה ויצאתה לחוץ - גם אם חזרה פסולה. והגם שבשר קדשים קלים שיצאו לפני זריקה כשרים, האליה ויותרת הכבד ושתי כליות - דינם כקדשי קדשים ונפסל ביוצא.

קדשים קלים שהיה בפנים ורגליה בחוץ - לא ישחוט (לכתחילה), שנאמר 'זהביאום לה' עד שתהא כולה לפנים.

תלה בהמה ושחט: בקדשי קדשים - פסולה, שצריך שיהא שחיטה על ירך. בקדשים קלים - כשירה, שאין צריך על ירך, ואויר פנים כפנים. נתלה השוחט ושחט - גם בקדשי קדשים כשירה, שהשחיטה צריכה להיות על ירך ולא השוחט על ירך. **נתלה המקבל וקיבל הדם:** גם בקדשים קלים פסולה כיון שאין דרך שירות בכך. **תלה בהמה וקיבל הדם - לאבאה דשמואל ורבא:** כשירה גם בקדשי קדשים, שצריך שחיטה על ירך ולא קבלה על ירך. ואם משום שצריך צפון, הרי אויר צפון כצפון. **לאביי:** בקדשי קדשים - פסולה, שאויר צפון אינו כצפון, בקדשים קלים - כשירה.

דף כ"ו - ע"ב

משנה. נתן הדם על גבי הכבש, או על המזבח שלא כנגד היסוד, נתן את הניתן למטה למעלה, ואת הניתן למעלה למטה, או הניתן בפנים בחוץ, ואת הניתן בחוץ בפנים - פסול ואין בו כרת.

לשמואל:

הבשר פסול, אבל הבעלים נתכפר - שזריקה שלא במקומו כבמקומו, שנאמר 'ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר', כיון שהגיע דם למזבח נתכפר הבעלים. אבל בשר פסול, שהרי רק 'לכפר' נתתי ולא לדבר אחר.

זרק שלא במקומו - אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל, **לשמואל:** דווקא כשזרק פסול, אבל אם זרק כשר, כבר נתכפר הבעלים בזריקה שלא במקומו, וכדי להתיר בשר באכילה אינו מועיל שיחזור ויקבל, שלא מצאנו זריקה שאינה מכפרת שמתיר בשר באכילה.

כל הפסולים שקיבל או זרק הדם על מנת לאכול בשר חוץ לזמנו וחוצ למקומו - אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל, ולא נפסל במחשבה, שאין מחשבה מועלת מקבלה ואילך רק במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה ובמקום הראוי לעבודה. אבל אם שחט פסול במחשבה.

זבחים דף כ"ז. יום שב"ק י"ט תשרי - ה' דסוכות תשפ"ו

יום זה הוקדש לעילוי נשמת הר"ר צבי בן ר' אברהם נאסט ז"ל

נלכ"ע י"ט תשרי תשס"ד

ת"נ צ"ב ה'

דף כ"ז - ע"א

חישב באחת מהעבודות על מנת לתת את הניתן למעלה למטה, או הניתן למטה למעלה לאלתר - כשר. ואם חזר וחשב בעבודה אחרת לאכול חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פיגול וחייבים עליו כרת.

חשב לתת הניתן למעלה למטה למחר - פסול. חזר וחשב בעבודה אחרת חוץ לזמנו או מקומו - פסול ואין בו כרת. וגם לדברי שמואל שזריקה שלא במקומו כמקומו ומכפר לבעלים, לא נעשה פיגול, שרק זריקה המתירה בשר באכילה מביא לידי פיגול, שנאמר 'ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו פיגול יהיה', מי שפיגול גרם לו, יצא זה שאיסור דבר אחר גרם לו. והגם שלא נעשה פיגול פסול, לרבי יהודה שפוסל במחשבת הינוחו, שהרי חשב להניח למחר.

לריש לקיש:

אם נתן שלא במקומו בשתיקה - פסול לאכילה ומכפר לבעלים (כשמואל). **נתן באמירה על מנת לאכול הבשר** חוץ לזמנו הוא ששינו שפסול הוא גם לכפרה,

לרבי יוחנן:

גם אם נתן שלא במקומו בשתיקה אינו מכפר לבעלים, שהרי זריקה שלא במקומו אינו כמקומו, ומה ששינו שיחזור הכשר ויקבל היינו כשנשאר דם הנפש, אבל אם לא נשאר אין לו תקנה.

לשיטת רבי יוחנן:

הכל מודים בניתן למעלה שנתנם למעלה, או למטה שנתן למטה, שלא כמצוותם, כגון במחשבה או בשמאל - לא יאספנו לחזור וליתן כמצוותו. ונחלקו בניתן למעלה שנתנם למטה, או למטה שנתנם למעלה - **לרבי יוסי:** לא יאספנו, **לרבי שמעון:** יאספנו, ומשנתנו שניתן שלא במקומו פסול ואינו יכול לאוספו ולתת במקומו כנשפך מוכלי על הרצפה, כדברי האומר לא יאספנו.

לשיטת אבימי:

הכל מודים בניתן למטה שנתנם למעלה, שהמזבח קלטו ולא יאספנו - וכל שכן בניתן למעלה שנתנם למטה, הואיל ודמים העליונים למטה הם באים. ונחלקו בניתן לפנים שנתנם בחוץ, או בחוץ שנתנם לפנים - **לרבי יוסי:** יאספנו, כיון שלא היה ראוי למזבח זה לא קלטו, **לרבי שמעון:** לא יאספנו.

דף כ"ז - ע"ב

נשחט בלילה, נשפך דמה, יצא דמה חוץ לקלעים - לרבי יהודה: נאמר 'זאת היא' העולה' הם שלשה מיעוטים למעט שאם עלתה תרד, **לרבי שמעון:** נשחט בלילה, ונשפך דמה, ויצא דמה חוץ לקלעים, והלך, והיוצא, והטמא, ושנשחט חוץ לזמנו, וחוצ למקומו, ושקיבלו פסולים וזרקו דמה, והניתן למעלה שנתנם למטה, והניתן למטה שנתנם למעלה, והניתן בפנים שנתנם בחוץ, והניתן בחוץ שנתנם בפנים, והפסח והחטאת ששחטם שלא לשמן, כל אלו אם עלו לא ירדו, שנאמר 'תורת העולה', תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו. אבל

הרובע, ונרבע, ומוקצה, והנעבד. ואתנן, ומחיר, וכלאיים, וטריפה, ויוצא דופן - אם עלו ירדו, שנאמר 'זאת'. שמרבים אלו שהיו פסול בקודש, וממעטים אלו שלא היה פסול בקודש.

מזבח הפנימי מקדש פסולים - שאם עלו עליו לא ירדו, ולא רק בדם שהוא ראוי לו, אלא גם אם העלה עליו קומץ שאינו ראוי לו לא ירד. **מזבח החיצון אינו מקדש רק הראוי לו,** שהחיצון ריצפה והפנימי כלי שרת, לכן קטורת זרה (של נדבה) שעלתה על מזבח החיצון תרד.

זבחים דף כ"ח. יום א' כ' תשרי - ו' דסוכות תשפ"ו

דף כ"ח - ע"א

משנה. השוחט זבח לזרוק הדם בחוץ או מקצת דמו בחוץ, להקטיר אימורים בחוץ, או מקצת אימורים בחוץ, לאכול בשרו בחוץ, או כזית מבשר בחוץ, או לאכול כזית מעור האליה בחוץ - פסול ואין בו כרת. לזרוק הדם למחר, מקצת הדם למחר, להקטיר אימורים או מקצת למחר, לאכול בשר למחר או כזית מהבשר למחר, או לאכול כזית מעור האליה למחר - פיגול וחייבים עליו כרת.

אמוראים נחלקו בדין 'עור האליה':

לשמואל: דינו כאליה, ומה ששינו שהמחשב לאכול ממנה היא מחשבה - רבי אליעזר

היא שמחשבים מאכילת אדם לאכילת מזבח, וסיפא ששינוי שהמחשב לאכול דבר שדרכו לאכול, אבל לאכול דבר שדרכו להקטיר אינה מחשבה - הם דברי חכמים.

לרב הונא: אינה כאליה, שנאמר 'חלבו האליה' ולא עור האליה.

לרב חסדא: דינו כאליה, ומשנתינו באליה של גדי שאינה קריבה, ולכן מחשבים על אכילתה. והגם שכבר שנינו שעור האליה כאליה לעניין טומאה, הוצרך התנא להשמיענו שגם כן לעניין אכילה, ואין דורשים מהנאמר 'למשח' שאינה אכילה חשובה כאכילת מלכים.

השווה העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פיגול וחייבים עליו כרת וכן עור בית הפרסות בהמה דקה, ועור הראש של עגל הרך, וכל שמנו חכמים גבי טומאה שעוריתיהם כבשר להביא עור של בית הבושת. **לרב הונא:** שעור האליה אינו כאליה, דווקא שנה התנא 'עולה', כי בזבח הוא עומד לאכילה, ואם חשב להקטיר אינה מחשבה. **לרב חסדא:** יש לשנות זבח, או שמדובר באליה של גדי שאינה קריבה בזבח.

דף כ"ח - ע"ב

המחשב חוץ לזמנו - פיגול וחייבים עליו כרת, **המחשב חוץ למקומו -** פסול ואין בו כרת **'למסקנא'** לומדים דין זה ממקרא הארוך שנאמר בפרשת צו: 'אם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא.' ודרשוהו לכמה דרשות:

'האכל יאכל' - בשתי אכילות הכתוב מדבר, אכילת אדם ואכילת מזבח.

'מבשר זבח שלמיו' - מה שלמים מפגלים ומתפגלים, שהם מפגל ובשר ואימורים מתפגלים, אף כל שיש בו מפגלים ומתפגלים פיגול נוהג בו, יצאו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שמתירים את עצמם ואין בהם שיירים להתפגל.

'שלישי' - זה חוץ לזמנו.

'לא ירצה' - מה הרצאת כשר עד שיקריבו כל מתירים, אף הרצאת פסול עד שיקריבו כל מתירים.

'המקריב' בהקרבה על מנת לאכול בשלישי הוא נפסל, ואינו נפסל אם אכל בשלישי.

'אותו' בזבח הכתוב מדבר ולא בזוזה, שהזבח נפסל ולא הכהן המקריבו.

'לא יחשב' לא יערב בו מחשבות אחרות, שמחשבת פסול מוציאה מידי פיגול.

'פיגול' זה חוץ למקומו.

'יהיה' מלמד שמצטרפים מחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו זה עם זה לפסול את הקרבן.

'והנפש האוכלת ממנו' אחד בכרת ולא שנים, ואיזה זה חוץ לזמנו, שלומדים גזירה שווה 'עון עון' מנותר שדומה לו ז"ב (ששניהם נפסלים 'זמן' זה במחשבת זמן וזה בזמן ממש, ושניהם נוהגים 'במה'). אבל חוץ למקומו אין דומה לנותר כלל.

'שלישי הנאמר בפרשת קדושים - בא ללמד על מחשבת 'חוץ למקומו' שאינה מועלת רק במקום המשולש בדם בבשר ואימורים, כגון בקדשי קדשים שחישב עליהם לאוכלם חוץ לעזרה, או בקדשים קלים לאכול חוץ לעיר, אבל המחשב לאכול בהיכל - לא נפסל, שאין בו הקטרת אימורים ולא אכילת בשר. ומהנאמר 'שלישי' בפרשת צו לא הייתי דורשו, שנאמר לאחריו 'פיגול' ונעשה כלל מוסיף על הפרט לרבות שאר מקומות.

זבחים דף כ"ט. יום ב' כ"א תשרי - הושענא רבה תשפ"ו

דף כ"ט - ע"א

ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו' - במחשב לאכול מהזבח ביום השלישי הכתוב מדבר, ולא באוכל מהזבח ליום שלישי. **לרבי אליעזר:** שנאמר 'המקריב', בשעת הקרבה נפסל ולא ביום השלישי. **לאחרים:** שנאמר 'לא יחשב', במחשבה נפסל ולא בשלישי. **אין לפרש** שהנאמר 'המקריב' זה הכהן המקריב שנפסל במחשבת פיגול - **לרבי אליעזר:** שנאמר 'אותו', בזבח מדבר ולא בכהן. **לבן עזאי:** א. נלמד ממה שדרשו אחרים מהנאמר 'לא יחשב' שנפסל במחשבה ולא בשלישי, ואם הכהן נפסל לא היה צריך ללמד, שלא יתכן שהכהן יפסל על ידי האוכל. ב. או משום שנאמר 'לא ירצו', והזבח הוא המרצה.

דף כ"ט - ע"ב

המאחר נדר לא נפסל הקרבן - לבן עזאי: שנאמר 'אותו' בלא ירצה, ולא המאחר נדרו. והגם שכבר דרשו לעניין ככור שלא נפסל כשעברה שנתו, שהוקש למעשר, מה מעשר לא נפסל משנה לחבירתה כך בכור, היינו אומרים שבכור לא נפסל לפי שאינו בר הרצאה, אבל קדשים שבני הרצאה הם לא ירצו. **וי"א:** ודורשים דין זה מהנאמר 'והיה כך חטא' ולא בקרבן חטא.

'והיה כך חטא' - י"א: לעניין המאחר הנדר שלא נפסל הקרבן, **בן עזאי:** דורש מהנאמר 'והיה כך חטא' ולא באשתך חטא - שאף על פי שאשתו של אדם מתה כשמבקשים ממנו ממון ואין לו, שנאמר 'אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד', בעון של 'כל תאחר' אינה מתה.

'לא יחשב'

לאחרים: מלמד שבמחשבה נפסל ולא בשלישי,

רבי אליעזר: דורש כרבי ינאי 'לא יערב בו מחשבות אחרות', שמחשבות מוציאות זו מזו.

רב מרי למד דברי רבי ינאי: ללמד שהמחשב בקדשים לוקה, וכרבי יהודה שלוקים על לאו שאין בו מעשה.

משנה. השוחט, ומקבל ומהלך, וזורק לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, כזית - חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פיגול וחייבים עליו כרת, ובבלבד שיקריב המתיר כמצוותו. כיצד קרב המתיר כמצוותו? שחט בשתיקה קבל והלך זורק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו וקבל והלך זורק בשתיקה, או ששחט וקבל והלך זורק חוץ לזמנו. כיצד לא קרב המתיר כמצוותו? שחט חוץ למקומו קיבל והלך זורק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו קיבל והלך זורק חוץ למקומו, או ששחט וקיבל והלך זורק חוץ למקומו. פסח וחטאת ששחטם שלא לשמם, וקיבל והלך זורק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו קיבל והלך זורק שלא לשמם, או ששחט וקיבל והלך זורק דמם שלא לשמם, זהו שלא קרב המתיר כמצוותו.

חישב לאכול כזית בחוץ כזית למחר, כזית למחר כזית בחוץ, כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר, כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ - פסול ואין בו כרת. **לרבי יהודה:** אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום - פיגול וחייבים עליו כרת, ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן - פסול ואין בו כרת. **לחכמים:** זה וזה פסול ואין בו כרת.

חישב לאכול כחצי זית להקטיר כחצי כזית - כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפים.

מחלוקות רבי יהודה וחכמים - לאילפא: נחלקו רבי יהודה וחכמים בשתי עבודות, אבל בעבודה אחת מודה רבי יהודה שעירוב מחשבות הוא, ואינו פיגול גם אם קדמה מחשבת הזמן. **לרבי יוחנן:** נחלקו גם בעבודה אחת, והגם שהרישא בשתי עבודות, סיפא היא בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות.

דמי יזכור עבור הזכרת נשמות מעבירים לסיכומי דף היומי - 'מחודדים'

דף ל' - ע"א

אמר על בהמת חולין 'הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים' - לרבי מאיר: הרי היא תמורת עולה. **לרבי יוסי:** אם לכך נתכווין תחילה, הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת, דבריו קיימים, ותרעה עד שתסתאב, ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים. ואם משאמר הרי זו תמורת עולה נמלך ואמר הרי זו תמורת שלמים - הרי זו עולה.

'טעם רבי מאיר' - לדעת רב דימי: הוא משום ש'תפוס לשון ראשון' - ורבי יהודה הסובר במשנה שאם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול הוא, אמרה בשיטת רבי מאיר. **ולרבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן:** לא נחלקו אם 'תפוס לשון ראשון', רק כולם מודים שאם אמר תחול זו ואחר תחול זו אין שניה חלה, ואם אמר לא תחול זו אלא אם חלה זו, חלו שניהם, ונחלקו כשאמר 'תמורת עולה ותמורת שלמים', שלרבי מאיר כוונתו לחזור ממה שאמר תחילה, שאם נתכווין לשניהם היה אומר 'תמורת עולה ושלמים', ולרבי יוסי נתכווין לשניהם, אלא שלא רצה לומר 'תמורת עולה ושלמים' שמשמע מזה שחציה עולה וחציה שלמים, רק שתהא כולה עולה ושלמים. ולפי זה דברי רבי יהודה במשנה אינם כרבי מאיר.

נסתפקו בגמרא לרבי מאיר שאמר 'תפוס לשון ראשון' אם אמר 'תמורת עולה תמורת שלמים' - איך יסבור אם אמר הרי זו תמורת עולה ושלמים? עוד נסתפקו איך יסבור אם אמר הרי בהמה זו לחצות לעולה ושלמים. ונחלקו בזה אמוראים: **לאביי:** מודה רבי מאיר שחלו שניהם, **לרבא:** עדיין היא מחלוקת, ולרבי מאיר תפוס לשון ראשון.

לרבא: משנתינו שחשב שתי מחשבות פסול [חוץ לזמנו וחוץ למקומו] גם לסובר אינה לשחיטה אלא לבסוף - וכשחשב שתי המחשבות בסוף שחיטה, שהוא דומה לאומר 'לחצות' וגם בזה סובר רבי מאיר תפוס לשון ראשון.

לאביי: משנתינו כסובר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, וכשאמר בסימן ראשון חוץ לזמנו ובסימן שני חוץ למקומו, שדומה לאומר 'תמורת עולה תמורת שלמים'. ומה שאמר רבי יהודה כן גם לענין קמיצה, מדובר שהקטיר קומץ מנחה חוץ לזמנו, וקומץ לבונה חוץ למקומו. ובקומץ של מנחת חוטא שאין בה לבונה לא נחלקו,

לרב אשי: נחלקו בפסיעות, כגון שחשב בפסיעה אחת בהולכה חוץ לזמנו, ובפסיעה שלאחריה חוץ למקומו.

דף ל' - ע"ב

הסתפקו בגמרא בדעת רבי יהודה אם דווקא כשחשב 'כזית למחר כזית בחוץ' הולכים לאחר מחשבה ראשונה והוא פיגול, אבל אם אמר 'כזית וכזית' כלל שתי המחשבות יחד - ואינו פיגול. או שגם אם אמר 'כזית וכזית' הם שתי מחשבות, והולכים לאחר מחשבה ראשונה? ופשטו מדברי רבי שגם כשחשב 'כזית וכזית' הם שתי מחשבות, והולכים לרבי יהודה אחרי מחשבה ראשונה. וכל שכן אם חשב 'כזית כזית'.

לוי נסתפק לפני רבי אם חישב לאכול כזית למחר בחוץ - והשיב לו שעירוב מחשבות הוא וגם לדברי רבי יהודה אינו פיגול. רבי שמעון ברבי רצה לדקדק כן מהמשנה, שרק בחשב כזית למחר וכזית בחוץ נחלקו, ומשמע שאם חישב כזית למחר בחוץ מודה

רבי יהודה. והשיב רבי: שהוא שנה לו 'כזית כזית' (בלי וא"ו), וחכמים שנו 'כזית וכזית', ונסתפק אם מה ששנה לו רבי הוא דווקא, ובדין 'כזית וכזית' מודה רבי יהודה שהוא פיגול, ולפי זה כל שכן כזית למחר בחוץ, או שרבי מודה שנחלקו גם ב'כזית וכזית', ושייר, ואפשר ששייר גם כן 'כזית למחר בחוץ'.

זבחים דף ל"א. יום ד' פרשת בראשית - כ"ג תשרי תשפ"ו

יום זה לזכות אלטער בנימין בייגוש בן רבקה פייגה

דף ל"א - ע"א

חישב על חצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ למקומו, ועל חצי זית חוץ לזמנו - לרבא: ויקץ כישן הפיגול, לרב המנונא: עירוב מחשבות הוא ואינו פיגול.

כביצה אוכל ראשון וכביצה שני שעירב זה בזה - מטמא כראשון, שהרי יש בו ראשון כשיעור. **חילק -** זה שני וזה שני, שאין בכל אחד מהם ראשון כשיעור שמטמא, רק שחצי שיעור של ראשון מצטרף לחצי של שני לטמא כשני. **חזר ועירב -** מטמא כראשון. **לא עירב -** ונפל זה בעצמו וזה בעצמו על ככר של תרומה, פסלו, נפלו שניהם כאחת - עשאו שניה. **רבא:** מביא ראייה לדבריו מדין שעירב זה בזה שמצטרפים - שכן גם כשחישב בסוף על חצי זית שני חוץ לזמנו, מצטרף לחצי זית ראשון ונעשה פיגול. **רב המנונא:** מחלק ששם יש בו שיעור מתחילה, רק שנחלק לחצאים, וכשחזר ועירב חזר לשיעורו, אבל בפיגול שאין בו שיעור מתחילה אינו מצטרף.

האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בוולד הטומאה מצטרפים זה עם זה לטמא בקל שבשניהם - לרב המנונא: גם אם לאחר מכן מילא את האב הטומאה עד שיש בו כשיעור, שאינו מצטרף עם חצי השיעור שנתערב כבר בוולד הטומאה. **לרבא:** אם מילא עד שיש בו כשיעור, מצטרף ומטמא כאב הטומאה.

משמו של בר קפרא אמרו שאין חצי זית מועיל במקום כזית

לרב דימי: הוא כשאמר חצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ לזמנו, ששני החצאים של חוץ לזמנו מצטרף לפיגול.

לרבי: כשאמר חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו (אבל אם הקדים חצי זית של חוץ למקומו, מצטרף חצי זית של חוץ לזמנו עם חצי זית הראשון של חוץ למקומו ואינו פיגול).

לרב אשי: גם אם אמר חצי זית חוץ לזמנו, וכזית חצי חוץ למקומו וחצי חוץ לזמנו, מצטרף ונעשה פיגול.

חישב שיאכלו כלבים למחר - פיגול, שנאמר 'ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל'. וכן **אם חישב שתאכלהו אש למחר -** פיגול, שנאמר 'תאכלהו אש לא נופח', ומה ששינו שם חישב לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי כזית כשר, הוא לא אם הוציא בלשון אכילה רק בלשון הקטרה.

חישב לאכול כזית בשני בני אדם - הגם שכל אחד אוכל חצי זית, פיגול הוא. וראיה לזה מדין חישב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית שהוא כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפים, אבל לאכול ולאכול לשני בני אדם - מצטרף.

דף ל"א - ע"ב

רבא נסתפק כשחישב לאכול כזית ביתר מכדי אכילת פרס - אם דומה לאכילת גבוה או לאכילת הדיוט? ואין ראייה מדין חישב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית שאין אכילה והקטרה מצטרפים, אבל לאכול ולהקטיר מצטרף, והקטרה היא ביותר מכדי אכילת פרס, שמה מדובר בהיסק גדול.

מה ששינו שם 'חישב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר' - לרבי ירמיה: בא לדקדק שאם חישב לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול, מצטרף, כשיטת רבי אליעזר שמחשבים מאכילת אדם לאכילת מזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם. **לאביי:** חכמים היא, והדקדוק הוא שאם חישב לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול הגם שחישב לחצאין מצטרף. **'למסקנא'** כבר שמענו דין זה מרישא שאם חישב לאכול חצי זית בחוץ וחצי למחר פסול, אבל למחר ולמחר פיגול, והחידוש בסיפא הוא שלאכול ולהקטיר לא מצטרף הגם ששניהם כדרכם.

הדרן עלך פרק כל הזבחים

זבחים דף ל"ב. יום ה' פרשת בראשית - כ"ד תשרי תשפ"ו

פרק שלישי - כל הפסולין

דף ל"ב - ע"א

משנה. כל הפסולים ששחטו שחיטתם כשרה - שהרי שחיטה כשרה בזרים בנשים בעבדים ובטמאים, וגם בקדשי קדשים, ובלבד שלא יהיו טמאים נוגעים בכשר. לכן הם פוסלים במחשבה. והשחיטה כשרה בהם לכתחילה, שנאמר ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו וגו', מקבלה ואילך מצות כהונה, לימד על שחיטה שכשירה בכל אדם. ולא שינו לשון בדיעבד רק משום טמאים, שלכתחילה לא ישחטו שמה יגעו בכשר.

כל פסולים שקיבלו הדם במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו - אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל.

קיבל הכשר ונתן לפסול - יחזיר לכשר. **קיבל בימין ונתן לשמאל -** יחזיר לימין. **קיבל בכלי קודש ונתן לכלי חול -** יחזיר לכלי קדש. **נשפך מהכלי על הריצפה ואספו -** כשר. נתן על גבי הכבש, שלא כנגד היסוד, נתן את הניתנים למטה למעלה ואת הניתן למעלה למטה, את הניתנים בפנים בחוץ ואת הניתנים בחוץ בפנים - אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל.

וסמוך ושחט - מה סמיכה בטהורים, שנאמר 'לפני ה', ואי אפשר שיכניס ידיו לסובר ביאה במקצת שמה ביאה, כך שחיטה בטהורים. ומדברין הוא, אבל מן התורה יכול הטמא להכניס סכין ארוכה ולשחוט.

רב חסדא שונה להיפך 'מה שחיטה בטהורים אף סמיכה בטהורים' - שאין טמא מכניס סכין ארוכה ושחט, לדעת שמעון התימני שדורש 'ושחט את בן הבקר לפני ה', שיהא שוחט וכן הבקר לפני ה'.

דף ל"ב - ע"ב

טמא שהכניס ידו לפניו - לעולא בשם ריש לקיש לוקה, שנאמר 'בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא', מקיש ביאה לנגיעה, מה נגיעה במקצת שמה נגיעה (שסתם נגיעה במקצת היא), אף ביאה במקצת שמה ביאה.

מצורע שחל שמיני שלו בערב פסח וראה קרי בו ביום וטבל - נכנס להר הבית ומכניס את ידיו לעזרה ליתן מהדם לבהונות, כדי שיטוהר לאכול הפסח בערב. והגם שטבול יום אינו נכנס להר הבית, עשה של פסח שיש בו כרת דוחה את העשה של שילוח טמאים שאין בו כרת, **לרבי יוחנן:** אפילו עשה אין בו. ואינו חייב כרת בהכנסת ידיו לעזרה הגם שביאה במקצת שמה ביאה, שהרי מכיוון שהותר לצרעת הותר גם לקרי.

לרבי יוחנן דבר תורה טבול יום נכנס לעזרה ואפילו עשה אין בו - שנאמר 'יעמוד יהושפט בקהל יהודה וירושלם בבית ה' לפני החצר החדשה', שחידשו בה דברים ואמרו: טבול יום אל יכנס למזבח לזיה.

היו רוב ציבור טמאי מתים בערב פסח ונעשו זבים

לרב יוסף: הואיל והותרו לטומאה הותרו לזיבה.

לאביי: לא אמרו 'הואיל והותר' רק במצורע שהיתר הוא, אבל טומאה בציבור דחיה היא, ולטומאת מת הודחה ולא לזיבה.

לרבא: אדרבא במצורע יש לומר שלזה הותר ולזה לא, אבל בדחיה אין חילוק בין דחיה אחת לשתי דחיות.

זבחים דף ל"ג. יום ו' פרשת בראשית - כ"ה תשרי תשפ"ו

דף ל"ג - ע"א

לאביי ורבא - טומאה דחיה בצבור.

כל הסמיכות אני קורא עליהם תיכף לסמיכה שחיטה - חוץ מסמיכת מצורע שבשער נקנור, שאין מצורע נכנס לעזרה עד שזורקים דם חטאת ואשם, ולאחר סמיכה הוליקו לצפון לשחיטה. ולסובר ביאה במקצת לא שמה ביאה לא היה יכול להכניס ידו ולסמוך ולשחוט מיד, שסובר כרבי יוסי ברבי יהודה שצפון רחוק מפתח העזרה, ואי אפשר לעשות פתח קטן כנגד המזבח, שנאמר 'הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל'. וי"א: שאינו יכול להכניס ידו גם לסובר ששוחטים בכל צפון העזרה, שהסומך מכניס ראשו ורובו שצריך לסמוך בכל כוחו.

והגם שסמיכת אשם מצורע מהתורה, ותיכף לסמיכה שחיטה מהתורה, אינו נכנס בפנים - גזירה שמה ירבה בפסיעות. וי"א: שאכן תיכף לסמיכה שחיטה מן התורה שנאמר 'וסמוך ושחט', מה שחיטה בטהורים אף סמיכה כך, ואם אין תיכף לסמיכה שחיטה מן התורה גם הטמא סומך, אבל סמיכת אשם מצורע אינה מהתורה, ולכן אינו נכנס לפניו.

דף ל"ג - ע"ב

לרבינא: לא אמר עולא בשם ריש לקיש שביאה במקצת שמה ביאה רק לעניין מלקות אבל לא לכרת - ולכן לא קשה ממצורע שראה קרי וטבל שמכניס ידיו לבהונות. **לרבינא בשם רבי אבהו:** לא דיבר ריש לקיש רק לעניין טמא שנגע בקודש.

טמא שנגע בקודש - לריש לקיש: לוקה, שנאמר 'בכל קודש לא תגע', **לרבי יוחנן:** אינו לוקה, שהכתוב עולה על נגיעת תרומה.

טמא שאכל את הקודש לוקה - לריש לקיש: שנאמר בכל קודש לא תגע, והגם שנאמר נגיעה, הכתוב בא להזהיר את האוכל, שהוקש קודש למקדש, שנאמר ואל המקדש לא תבוא, מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה, אף כל דבר שיש בו נטילת נשמה, ואינו חייב כרת בנגיעה רק באכילה. (ולמד גם על טמא שנגע בקודש, ממה שהוציאה תורה בלשון נגיעה). **לרבי יוחנן:** לומדים בגזירה שוה 'טומאתו טומאתו' מטמא שבא על המקדש, מה להלן ענש והזהיר כך גם כאן.